

Kufsteintől Felsőpulyáig

– feljegyzések 2008 őszéről –

Idén októberben két olyan rendezvényt is tartottunk intézetünkben, a KeKI-ben, amely a magyar–osztrák kapcsolatok jelenét vizsgálta, szemügyre véve a történelmi előzményeket is, a monarchiabeli időszakot, illetve az I. világháború óta eltelt évtizedeket. *Sikerek és kudarcok Magyarországon és Kelet-Közép-Európa modernizációjában* című sorozatunk egyik rendezvényeként négy történész: Gecsényi Lajos, Katona Tamás, Ujváry Gábor és Hermann Róbert elemezte, miből adódnak a hasonlóság mellett a szembetűnő különbözősége az elmúlt száz év magyar és osztrák történelmében. E vitát megelőzően pedig Smuk András vezetésével a bécsi magyar Európa Klub mutatkozott be nálunk. Bemutatta jubileumi évkönyvét, s vetített képes előadáson beszámolt azokról az ismeretterjesztő utakról (Olaszország, Szlovákia, Románia), amelyeken egyes városok, régiók magyar vonatkozású emlékeit keresték fel.

Az Európa Klub tanulmányi utazásai Toscanában vagy a Szepességben, Erdélyben vagy Rómában nyilvánvalóvá tették, hogy egy-egy európai régió, város, intézmény több kultúra emlékeinek is őrzője, s a különféle hagyományok erősítik az intézmény, a város jelenét, reputációját, idegenforgalmát. Amikor e sorokat írom, nem árt hangsúlyozni, hogy egy másik kultúra emlékhelyei nem csökkentik annak az államnak a szuverenitását, hegemóniáját, amelyben találhatók. Fontos ezt leszögezni, mert napjainkban is fellebbnek kicsinyes értelmezési viták, amelyek át akarják írni évszázadok történelmét.

Az osztrákokkal nincsenek ilyen problémáink. Nem érzik sérelmesnek azt, hogy mi, magyarok Bécsnek nevezzük Wient, és a jelen kultúrában azt keressük (korántsem problémamentes) közös történelmünkben, ami összekapcsolhat bennünket.

Europai utas
AZ EURÓPAI EGYÜTTMŰKÖDÉS FOLYÓIRATA MEGJELENIK ÉVENTE NÉGYSZER ÖTÖDIK ÉVFOLYAM – 1994. 4.

KÉTÉVES A DUNA TÉVÉ
17

AZ OSZTRÁK–MAGYAR KAPCSOLATOKRÓL:
BATTÁ ANDRÁS, PETER BOCHSKANL, ERHARD BUSEK, DOBAI PÉTER, FEJTŐ FERENC, GERŐ ANDRÁS, GLATZ FERENC, ALEXANDER GIESE, HANÁK PÉTER, KRISTÓ NAGY ISTVÁN, LÁZÁR ERVIN, LOTZ KÁROLY, MÉSZÖLY DEZSŐ, NEMESKÚRTY ISTVÁN, POMOGÁTS BÉLA, KARL POPPER, ROMÁN JÓZSEF, SZABÓ MAGDA, SZEPESI GYÖRGY, SZILÁGYI ISTVÁN IRÁSA

TARTALOM

PILLANTÁS A LAJTÁN TÚLRA

Pomogáts Béla: Monarchia-nosztalgia és a közép-európai integráció	2
Lotz Károly: Lépcsők előtt	4
Glatz Ferenc: Az osztrákok képe a magyarság körében	6
Nemeskürty István: Felix Austria	11

EGYMÁSRA UHALVA

Erhard Busek: Ausztria és keleti szomszédai	13
Peter Bochschanl: Milyen a szomszéd rége?	15

VÁROSKOR, KULTÚRÁK, BELSŐ TÁJAK

Két szomszédvár: Budapest, Bécs Hanák Péter és Gerő András beszélgetése (Farkas János László)	17
---	----

Jalovszky Katalin–Tomsics Emőke: Császári Bécs – királyi Budapest	24
Batta András: A zene(b)rdalom fővárosa	32
Román József: A Wiener Werkstätte	41
Mesterházi Máté: Az osztrák–magyar zenei kapcsolatok	49

„Történelem a demokráciáért” – tanulmányi verseny –	53
--	----

Dobai Péter: Bécs, hazahozott tündérekben	54
Mészöly Dezső: Titánia titka	59
Fejtő Ferenc: Sigmund Freud és magyar „szellemi fia”, Ferenczi Sándor konfliktusokkal terhes barátságai	63
Karl R. Popper: Gyermekkor Bécsben	66
Alexander Giese: Az idő szorításában	69
Szabó Magda: A harmadik gyűrű	73
Kristó Nagy István: Béccsel, Bécsről – hetven éven át	79
Szilágyi István: Kirajzások kora	83
Lázár Ervin: Kufstein	84

A PÁLYA SZÉLÉRŐL

Szepesi György: Fussball-Walzer – Foci-csárdás 90 év labdarúgó-történelem	86
Zentai Péter: Országkampány Mozarttól a Hababurgokig – Kultúra és idegenforgalom Ausztriában	92

TALÁLKOZÁSOK

Sára Sándor, Hanák Gábor, Lugossy László a kétéves Duna Televízióról	96
Számunk szerzői	98
Summary	98
Az Európai Utas első 16 számának bibliográfiája 1990 októbertől 1994 októberéig	101

Europai utas

Az európai együttműködés folyóirata
Megjelenik negyedévente
A szerkesztőbizottság elnöke:
Pomogáts Béla és Vasárhelyi Miklós
Főszerkesztő: Módos Péter
Számunk szerkesztésében részt vett:
Farkas János László
Jóváírás György művészeti vezető
Kiss Gy. Csabla
Módos Márton
Takács Márta
Újvár Imréné tervezésszerkesztő
Vas János (fotó)
Vujcsics Szófia főmunkatárs

A szerkesztőség címe:
1902 Budapest, Bajza u. 18.
Telefonfax: 122-5164, 142-1978
Az Európai utas Alapítvány
megjelenését kiadja a Budapesti Klt.
Felső kiadó
a Budapesti Klt. igazgatósága
Terjesztés a HÍRKÖZLÉSI KÖZ-
ségi Rt. az Extra-Hír Kft., a kiadó
és alternatív terjesztők
Előfizethető a Budapesti Klt. néli
(1462 Budapest, Pf. 779),
a hírközlési ügyleti társaságban,
a Posta hírlapüzletében és a Hírlap-
előfizetési és Lapeladási Irodában
(HELI, Budapest XIII., Lehel ut. 10/a, 1900)
közvetlenül vagy postafutárúton.
Vissamutató: HELI 215-961 162
penzforgalmi jelzőszámára

Egy szám ára: 140 Ft
Előzetes díj egy évre: 596 Ft
Külföldön terjeszti a Kultúra
Külföldi Kiadása Válsai
H-1398 Budapest, Pf.: 149
Férfi Nyomda Kft.
Férfiős vezető:
Bánai László ügyvezető igazgató
ISSN: 0856-272X
E számunk az Európai utas Alapítvány,
a Nemzeti Kulturális Alap
és a Soros Alapítvány támogatásával
jelenik.
Címnapunkon: A Szent István dóm
Bécsben
A hátsó borítón: A Strauss emlékmű
és a Schönbrunn kastély

Europai utas | 1

Ebben az összeállításban beszámolunk a szeptemberi kétnapos felsőpulyai magyar tanácskozásról, a X. Kufstein Találkozóról, amelyen az egyes helyeken szórványossá váló magyarság, magyar kultúra továbbélésének lehetőségeit vizsgálták.

Összeállításunk további részeiben a friss előadások, interjúk és beszélgetések mellett közreadunk néhány olyan írást is, amelyek az osztrák–magyar kapcsolatokat személyes hangvétellel, belső átéléssel, korábbi nézőpontokból taglalják. Lázár Ervin naplója a magyarok történelmi indítékú szorongásairól beszél, Nemeskürty István pedig e szorongások oldódásáról és arról, mit volna érdemes átvenni, megtanulni nyugati szomszédainktól.

Az *Európai Utas* sokszor foglalkozott a magyarság és szomszédainak sokféle kapcsolatával, ellentéteivel és közös érdekeivel, kultúráink egymásra hatásával. Az osztrákokhoz fűződő viszonyunknak több teljes lapszámot is szenteltünk, hogy bemutassuk a

pszichoanalízistől a futballig terjedő kapcsolatainkat, és azt, hogy mit jelentett a magyarokat befogadó Bécs a magyar írók, művészek és a megtorlás elől menekülők számára. (Jó volna a kapcsolatoknak ezt az egyszerre olvasmányos és tárgyyszerű leltárát közös könyvben is megjelentetni. Osztrák részről erre volna is hajlandóság...)

2008 őszére visszatérve, fontos megemlíteni, hogy a négy történész által az osztrák és magyar fejlődés különbözőségeiről tartott tanácskozásnak voltak előzményei. Ezek közül a legjelentősebb talán az 1955-ös osztrák államszerződés fél évszázados jubileumára rendezett kiállítással egybekötött rendezvénysorozat 2005-ben, majd egy évvel később a magyar '56 és az osztrákok máig tartó kapcsolatainak megvitatása, a befogadott menekültek életéről szóló kiállítással. Voltaképpen ebből az időszakból eredeztethető az idei őszi bécsi Európa Klub és a felsőpulyai találkozó is.

MP